

Lovgivning og konventioner

Den europæiske socialpagt, som Europarådet fremlagde i 1961, og som Danmark har ratificeret, men ikke inkorporeret, og som blev revideret i 1996, hvor bl.a. artikel 31 blev tilføjet, siger, at alle har ret til en passende bolig. Efter bestemmelsen er landene forpligtet til at sørge for en sådan for at forebygge og reducere hjemløshed samt at gøre huslejepriserne rimelige for mindrebemidlede. Danmark har ikke ratificeret den reviderede socialpagt, hvilket efter forslagsstillerens mening bør ske snarest.

Den manglende ratificering kritiseres f.eks. af Dansk Røde Kors, som for nylig igangsatte et pilotprojekt om minimumsstandarder for hjemløse. Dansk Røde Kors betragter det som beklageligt, at den reviderede socialpagt ikke er inkorporeret i dansk ret, da artikel 31 ville skabe netop den forpligtelse for staten, som ikke for nuværende eksisterer i dansk lovgivning. Dette er forslagsstillerne enige i.

Flere internationale konventioner fastsætter allerede retten til et sted at bo, men i dansk lovgivning står der ingen steder, at man har retskrav på en bolig. Det bringer ikke alene Danmark ud af tريت med en række konventioner, men sender også et signal om, at hjemløshed i Danmark accepteres som et individuelt problem og ikke som et samfundsanliggende – ofte med overgribende og strukturelle faktorer til grund.

FN's verdenserklæring om menneskerettigheder fra 1948 fastsætter i artikel 25, 1, at »Enhver har ret til en sådan levestandard, som er tilstrækkelig til hans og hans families sundhed og velvære, herunder til føde, klæder, bolig og lægehjælp og de nødvendige sociale goder ...«

Den europæiske menneskerettighedskonvention (Europarådet 1950) siger ikke noget om retten til en bolig, men konventionens kapitel 8 handler om retten til respekt for privatliv, familieliv og hjemmet. Konventionen blev en del af dansk ret i 1992.

FN's internationale konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder (Europarådet 1966) fastsætter i artikel 11, at »ethvert menneske [har] ret til en levestandard, som er tilstrækkelig for vedkommende selv og vedkommendes familie, herunder passende ernæring, beklædning og bolig og til fortsat forbedring af landenes levestandard«. De deltagende lande skal ifølge bestemmelsen træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre dette. Konventionen blev ratificeret i Danmark i 1996, men er ikke indarbejdet i loven.

For så vidt gælder dansk lov, er det altså således, at retten til en bolig ikke er stadfæstet i dansk lov, og loven siger heller ikke noget om, at det offentlige er forpligtet til at skaffe en bolig til en boligløs. Ifølge lov

om social service § 66 er kommunerne dog forpligtet til at skaffe akut husvilde midlertidigt husly – mod betaling. Det behøver ikke at være et hus eller en lejlighed, men kan være midlertidig indkvartering på et hotel, pensionat eller et midlertidigt tilbud på en boform for hjemløse. Lov om social service § 66 udgør et helt utilstrækkeligt minimumsniveau i forhold til den sociale deroute, som den første hjemløshed i stigende grad giver grundlag for. At sociale begivenheder sender f.eks. enlige forældre på herberg, er udtryk for en katastrofal rutsjetur uden mellemstationer, som på få uger kan bringe et menneske fra ejerbolig til stigmatiserende oplevelser på f.eks. hjemløseherberger. En sådan social deroute kan ingen være tjent med.

Udgangspunktet for at etablere varige boliger til udsatte grupper er som hovedregel lov om almene boliger samt støttede private boliger m.v. (almenboligloven), som hører under Socialministeriets ressortområde. Erhvervs- og Boligstyrelsens forsøg med boliger til særlig udsatte befolkningsgrupper har fået en særlig paragraf (§ 146 a) i almenboligloven.

Ifølge lov om den kommunale anvisningsret kan kommunalbestyrelsen træffe beslutning om, at kommunen har anvisningsret til indtil en fjerdedel af de ledige lejligheder i private udlejningsejendomme (også kaldet fjerdedelsreglen). Herudover kan kommunalbestyrelsen og boligorganisationen aftale at udvide kommunens anvisningsret til indtil 100 pct. af de ledige boliger. Anvisningsretten går forud for ventelisten. Regeringens forsøg med salg af almene boliger vil medføre et samlet fald i antallet af almene boliger på lejvilkår. Med forsøget sker der en forværring af de socialt udsattes situation, og forsøget vil medføre udstødningsmekanismer også for andre grupper end de socialt mest udsatte, idet der vil blive færre boliger for kommunen at anvise til.

I lov om social service (serviceloven), som hører under Socialministeriets ressortområde, gives primært kommuner og amter mulighed for at etablere midlertidige botilbud til mennesker med særlige behov. Amterne kan dog også etablere længerevarende botilbud, jf. servicelovens § 92.

Servicelovens § 94 omhandler boformer til personer med særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig (forsorgshjem, herberger, beskyttede pensionater og krisecentre) med henblik på aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp. Forslagsstillerne ønsker fastsat kvalitetsstandarder i § 94 – kvalitetsstandarder for botilbud efter servicelovens § 92 findes allerede. Det skal løfte den lokale eller regionale målsætning for tilrettelæggelse